

Nr 117.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 16 § lagen den 11 juni 1943 (nr 346) angående statsmonopol å tillverkning och import av tobaksvaror; given Stockholms slott den 9 mars 1951.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till lag om ändrad lydelse av 16 § lagen den 11 juni 1943 (nr 346) angående statsmonopol å tillverkning och import av tobaksvaror.

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås vissa jämkningar av skattesatserna för tobaksskatten i syfte att få en lämpligare avvägning av skattebelastningen. Ändringarna innebära bl. a. att man något minskar det skatteskydd, som de inom riket tillverkade varorna åtnjuta gentemot importerade tobaksvaror. Förslaget kan väntas medföra en mindre ökning av intäkterna av tobaksskatten.

Förslag

till

lag om ändrad lydelse av 16 § lagen den 11 juni 1943 (nr 346) angående statsmonopol å tillverkning och import av tobaksvaror.

Härigenom förordnas, att 16 § lagen den 11 juni 1943 angående statsmonopol å tillverkning och import av tobaksvaror¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

16 §.

I varje tobaksvaras priskurantpris skall skatt ingå dels med ett belopp, vilket motsvarar nedanstående procent av priskurantpriset, dels ock med nedan angivna, i förhållande till varans myckenhet bestämda belopp, nämligen:

	För inom riket tillverkad vara			För till riket införd vara		
	Procent av priskurantpriset	Belopp för		Procent av priskurantpriset	Belopp för	
		1 st. öre	1 kg kr.		1 st. öre	1 kg kr.
Cigarrer	47	2	—	49	10	—
Cigarrcigarretter	57	1	—	54	5	—
Cigarretter	72	0.55	—	67	1.75	—
Röktobak	73	—	3.25	73	—	6.00
Tuggtobak	44	—	2.00	53	—	3.00
Snus	60	—	1.15	60	—	2.00

I skattehänseende — — — 3,3 gram.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1951.

¹ Senaste lydelse av 16 § se 1948:17.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 9 mars 1951.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, ANDERSSON, LINGMAN.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sköld, anför följande.

Enligt 16 § lagen den 11 juni 1943 (nr 346) angående statsmonopol å tillverkning och import av tobaksvaror utgår tobaksskatten *dels* med vissa procent av varans priskurantpris *dels ock* med visst efter varans myckenhet bestämt belopp. I skattesatserna vidtogos vissa ändringar genom lagen den 30 januari 1948, nr 17. Storleken av tobaksskatten framgår av följande sammanställning.

	För inom riket tillverkad vara			För till riket införd vara		
	Procent av priskurantpriset	Belopp för		Procent av priskurantpriset	Belopp för	
		1 st. öre	1 kg kr.		1 st. öre	1 kg kr.
Cigarrer	54	2	—	63	4	—
Cigarrcigarretter	62	1	—	68	2	—
Cigarretter	72	0·45	—	68	1·7	—
Röktobak	73	—	2·75	78	—	1·50
Tuggtobak	48	—	2·00	63	—	1·50
Snus	60	—	1·00	67	—	1·50

Vid beräkningen av inkomsterna i årets statsverksproposition har tobaksskatten upptagits till 500 miljoner kronor för nästa budgetår. Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet hade i sin uppskattning av tobaksskatteinkomsterna räknat med ett belopp av 485 miljoner kronor, därvid kalkylerats med en viss minskning av konsumtionen av tobaksvaror. Riksräkenskapsverket, som funnit sig icke böra räkna med någon nedgång i cigarrettkonsumtionen, föreslog att inkomsttiteln beräknades med ett 15 miljoner kronor högre belopp.

Sedan en lång följd av år före 1949 har tobaksmonopolet tillämpat återanskaffningskostnadsprincipen både vid kalkyleringen av tobaksvarornas utförsäljningspriser och i räkenskaperna. Såsom framgår av propositionen nr 215 till 1949 års riksdag upptagande bl. a. förslag till vissa subventionsåtgär-

der i anledning av devalveringen sattes denna princip på hösten 1949 ur kraft beträffande kalkyleringen för att man i dåvarande läge skulle undvika en prishöjning å svensktillverkade tobaksvaror. Följden därav blev, att tobaksmonopolets rörelse på grund av ökade återanskaffningskostnader för rå-tobak visade sig förlustbringande. Tillämpningen av principen återupptogs fr. o. m. ingången av år 1951, då tobaksmonopolet genomförde en allmän prisförhöjning på de svensktillverkade tobaksvarorna.

Hos finansdepartementet har *styrelsen för Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet* väckt fråga om vissa ändringar av skattesatserna för tobaksskatten.

I skrivelse den 7 december 1950 anföres att bolaget för att få ett sakligt och aktuellt underlag för fastställandet av höjningen av priserna till årsskiftet 1950/51 hade verkställt en särskild utredning om tillverkningskostnaderna för varje enskilt tobaksmärke, varvid hänsyn även tagits både till emotsedda prisförhöjningar på papper och andra förbrukningsartiklar och till en väntad ökning av personalens löner. Utredningen visade, att underskotten på tillverkningen av cigarrer och cigarrcigarretter vore av den storleksordningen, att de inte kunde kompenseras genom en prisförhöjning utan att man däri-genom för dessa varuslag riskerade en ytterligare stark tillbakagång utöver den, som pågått under de senaste åren och som föranlett styrelsens tidigare beslut att koncentrera tillverkningen av cigarrer och cigarrcigarretter till endast två fabriker. En ytterligare starkt minskad efterfrågan på dessa varuslag skulle komma att medföra en stor arbetslöshet för den med denna tillverkning sysselsatta personalen. Med hänsyn härtill beslöt styrelsen att begränsa prisökningen på cigarrer och cigarrcigarretter till i genomsnitt 33 resp. 30 procent, ehuru prisförhöjningen rent kalkylmässigt bort uppgå till 61 resp. 54 procent. I stort sett gällde samma förhållande även för tugg-tobaken, vars omsättning likväl numera vore så ringa, att det kvarvarande underskottet för detta varuslag saknade större ekonomisk betydelse. Det efter prisförhöjningen kvarstående årliga underskottet å dessa tre varuslag tillsammans kunde uppskattas till i runt tal 2 400 000 kronor, vilket under-skott dock utjämnades av ett motsvarande överskott på cigarrer, rök-tobak och snus. Då den sammanlagda omsättningen av de förlustbringande varuslagen cigarrer, cigarrcigarretter och tuggtobak för närvarande endast uppginge till mellan 7 och 8 procent av tobaksmonopolets totalförsäljning av egen tillverkning, hade den avrundning av priserna på cigarrer, rök-tobak och snus, som krävs för att balansera tillverkningsresultatet, varit av förhållandevis ringa betydelse. Att cigarrer, cigarrcigarretter och tugg-tobak såsom tidigare framhållits icke ansetts kunna underkastas så stora prisförhöjningar, som kalkylmässigt erfordrats, syntes klart utvisa, att dessa varuslag icke kunde bära de för dem gällande skattesatserna. Detta för-hållande vore ur flera synpunkter otillfredsställande, icke minst på den grund att härigenom tillskapades ett extra, icke direkt synligt skydd gent-emot de importerade tobaksvarorna, varför en ändring torde vara påkallad.

Det ville synas som om en lämplig väg härför skulle kunna vara att genomföra sådan justering av gällande skattesatser, att det tidigare nämnda underskottet på cigarrer, cigarrcigarretter och tuggtobak utjämnades mot överskottet på cigarretter, röktobak och snus. En sådan åtgärd skulle icke rubba det för budgetåret 1951/52 beräknade skatteresultatet men likväl kunna förväntas i fortsättningen komma att medföra en ökning av statens inkomster av tobaksskatt, eftersom de varuslag, för vilka skatten på detta sätt skulle komma att sänkas, vore stadda på tillbakagång medan cigarretter alltmera ökade i omsättning.

Genom att den rabattsats för tobaksvaror som återförsäljare ägde tillgodoräkna sig sänkts till $8\frac{1}{4}$ procent vore det enligt styrelsen möjligt att belasta cigarretter, röktobak och snus med en något högre myckenhetsskatt än som skulle ha krävts för att endast kompensera den minskning i skatteresultatet, som skulle uppkomma genom den ifrågasatta sänkningen av skattesatserna för cigarrer, cigarrcigarretter och tuggtobak.

I styrelsens skrivelse föreslås revidering även av skattesatserna för importerade tobaksvaror. Denna fråga har redan i tidigare sammanhang aktualiserats av styrelsen bl. a. i två år 1949 avlätna framställningar, av vilka den ena innehöll förslag om nya skattesatser. Sedermera har statens tobaksnämnd i skrivelse till tobaksmonopolet hemställt att styrelsen på nytt måtte väcka frågan om reviderade skattesatser för importerad tobak. I de nu berörda framställningarna har uttalats att det skydd, som den inhemska tillverkningen åtnjöte genom den gällande utformningen av skattebelastningen på inhemska och på utländska tobaksvaror, numera finge anses alltför starkt. Tobaksnämnden återger i sin skrivelse vissa uttalanden av dåvarande chefen för finansdepartementet i propositionen nr 200: 1943 med förslag till den nuvarande monopollagen. Departementschefen betecknade det såsom angeläget att garantier vunnes för att tobaksimporten i monopolbolagets hand icke bleve tillbakasatt till förmån för den egna tillverkningen, vare sig man nu därvid ville lägga huvudvikten vid importens betydelse såsom en för den inhemska tillverkningen stimulerande konkurrensfaktor eller vid konsumenternas intresse av att beredas tillgång även till utländska tobaksfabrikat.

Tobaksmonopolets styrelse erinrar i sin skrivelse den 7 december 1950 att styrelsen tidigare framhållit, att man på lång sikt borde eftersträva att minska det alltför stora skydd den inhemska tillverkningen kommit att åtnjuta, om man överhuvudtaget ville, att importen skulle kunna fylla sin uppgift att vara ett regulativ på de inhemska tobaksvarornas pris och kvalitet. Styrelsen tillägger att importen av färdiga tobaksvaror år 1950 kraftigt nedgått, vilket vore ett ytterligare motiv att jämka skatteskyddet. Vidare hade från utrikesdepartementet under årens lopp upprepade gånger framförts att det vid förhandlingar med olika länder rörande varuutbytet

ofta påtalats, att tobaksmonopolet åtnjöte ett alltför stort skydd för sin tillverkning, vilket i hög grad försvårade importen av färdiga tobaksvaror till Sverige.

I fråga om rök- och tuggtobak äro emellertid enligt styrelsen förhållandena något annorlunda än för övriga kategorier. I en av de tidigare skrivelserna från styrelsen, vilken styrelsen i detta sammanhang återoppar, framhölls att skyddet för den inhemska tillverkningen av rök- och tuggtobak, i motsats till vad som gällde för övriga varuslag, vore lägst i de lägre prisklasserna och högst i de högre. Det syntes önskvärt att ändra beskattningen så att man kunne ett mera effektivt skydd för den inhemska tillverkningen av ifrågakvarande två varuslag än det nu befintliga.

Med utgångspunkt från vad sålunda anförts har styrelsen upprättat förslag till nya skattesatser. Dessa framgå av följande tabell.

	För inom riket tillverkad vara			För till riket införd vara		
	Procent av pris-kurant-priset	Belopp för		Procent av pris-kurant-priset	Belopp för	
		1 st. öre	1 kg kr		1 st. öre	1 kg kr.
Cigarrer	47	2	—	49	10	—
Cigarrcigarretter	57	1	—	54	5	—
Cigarretter	72	0.55	—	67	1.75	—
Röktobak	73	—	3.25	73	—	6.00
Tuggtobak	44	—	2.00	53	—	3.00
Snus	60	—	1.15	60	—	2.00

En jämförelse med de nuvarande skattesatserna visar, såvitt gäller inom riket tillverkade varor, att procentalen för cigarrer, cigarrcigarretter och tuggtobak skulle sänkas med resp. 7, 5 och 4 samt att myckenhetsskatten — eller den del av tobaksskatten som utgår med visst belopp per styck eller per kilogram — för cigarretter, röktobak och snus skulle höjas med resp. 0,10, 50 och 15 öre. För de importerade tobaksvarornas del innebär förslaget, att procenttalet för samtliga kategorier sänkes med resp. 14, 14, 1, 5, 10 och 7. Myckenhetsskatten åter höjes med resp. 6 öre, 3 öre, 0,05 öre, 4 kronor 50 öre, 1 krona 50 öre och 50 öre.

Styrelsen åskådliggör i en tabell det tobaksskatteskydd som den inhemska tillverkningen skulle komma att åtnjuta med de av styrelsen föreslagna skattesatserna. Med tobaksskatteskydd avser styrelsen därvid skillnaden mellan lägsta möjliga priskurantpris på en importerad resp. en svensktillverkad vara med sinsemellan lika stora kostnader exklusive tobaksskatt och återförsäljarrabatt.

Tabellen återges i kort sammandrag genom följande tablå.

Kostnad exkl. tobaks- skatt och återförsäljar- rabatt	Tobaksskatteskydd i procent av priset på inhemsk vara	Kostnad exkl. tobaks- skatt och återförsäljar- rabatt	Tobaksskatteskydd i procent av priset på inhemsk vara
<i>Cigarrer</i> kronor per 1 000 st. 159:00—2 217:50	51·5—8·4	<i>Röktobak</i> kronor per kg 6:13— 26:75	29·4—9·2
<i>Cigarrcigarretter</i> kronor per 1 000 st. 59:50—163:75	45·0—13·2	<i>Tuggtobak</i> kronor per kg 14:71— 33:81	30·6—26·7
<i>Cigarretter</i> kronor per 1 000 st. 10:30—34:—	40·4—4·0	<i>Snus</i> kronor per kg 2:34— 3:45	24·4—18·5

Styrelsen anför i sin skrivelse vidare, att om de föreslagna skattesatserna tillämpades på den försäljningsprognos, som legat till grund för tobaksmonopolets beräkning av skatteresultatet för budgetåret 1951/52, skulle det totala skatteresultatet bli cirka 2,5 miljoner kronor högre än med de nu gällande skattesatserna.

Från tobaksmonopolet har vidare under hand inhämtats, att de föreslagna förändringarna av skattesatserna på importvaror skulle *vid oförändrade anskaffningskostnader* möjliggöra en sänkning av utförsäljningspriserna på samtliga importerade varor med undantag för röktobak i billigare prislagen. Prisförändringarna framgå av följande exempel.

Nu gällande priskurantpris	Priskurantpris enligt förslaget
<i>Cigarrer</i>	
70 öre per st.	65 öre per st.
100 » » »	85 » » »
150 » » »	115 » » »
250 » » »	185 » » »
450 » » »	320 » » »
<i>Cigarrcigarretter</i>	
50 öre per st.	40 öre per st.
<i>Cigarretter</i>	
270 öre per 20-förpackning	265 öre per 20-förpackning
300 » » »	295 » » »
350 » » »	340 » » »
400 » » »	390 » » »
<i>Röktobak</i>	
60 kr. per kg	68 kr. per kg
75 » » »	79 » » »
95 » » »	94 » » »
141 » » »	128 » » »
214 » » »	181 » » »

Enligt vad tobaksmonopolet vidare upplyst ha anskaffningskostnaderna för importerade varor sedan hösten 1949 stigit och beräknas ytterligare stiga, varför de nyss angivna sänkningarna av utförsäljningspriserna icke kunna annat än i undantagsfall genomföras för de varor, som äro av nämnvärd betydelse för skatteresultatet, d. v. s. i prislägen upp till den genomsnittliga prisnivån. För nämnda varor skulle alltså den föreslagna skattesänkningen giva den effekten, att en eljest ofrånkomlig prishöjning kan motverkas.

Ytterligare har från tobaksmonopolet under hand meddelats, att skatteresultatet icke komme att nämnvärt påverkas av de föreslagna skattesatserna på importerade tobaksvaror, eftersom minskningen i intäkterna från de varuslag, för vilka skatten sänkes, uppväges av ökade intäkter från røktobaken. Därest det enligt förslaget reducerade skatteskyddet skulle, såsom avsikten är, komma att bana väg för en ökad import, skulle skatteresultatet vid oförändrad försäljningskvantitet framdeles förbättras, eftersom importvarorna äro högre skattebelastade än varor av inhemsk tillverkning. Oförändrade skattesatser med prisförhöjningar såsom oundviklig följd skulle däremot sannolikt medföra en konsumtionsförskjutning till förmån för varor av inhemsk tillverkning och därmed även ett försämrat skatteresultat.

Statens tobaksnämnd har i infortrat yttrande över styrelsens skrivelse den 7 december 1950 förklarat att nämnden biträder den hemställan, vari framställningen utmynnar.

Departementschefen. Såsom i det föregående angivits ändrades skattesatserna för tobaksskatten år 1948. Ändringarna, innefattande höjningar av myckenhetsskatten för inom landet tillverkade tobaksvaror av alla slag samt för importerade cigaretter, utgjorde ett led i de skatteskärpningar på den indirekta beskattningens område, som genomfördes efter förslag av 1947 års konsumtionsskatteberedning.

Tobaksmonopolets nu väckta förslag om skatteändringar berör såväl de inom riket tillverkade som de importerade tobaksvarorna. För den förstnämnda kategorien innebär förslaget att värdeskatten sänkes för cigarrer, cigarrcigaretter och tuggtobak samt att, i första hand som kompensation härför, myckenhetsskatten höjes för cigarrer, røktobak och snus. Ändringarna äro betingade av att de tre första varugrupperna befunnits icke kunna bära den nuvarande skattebelastningen. Prissättningen har i följd härav måst bli sådan att försäljningen är direkt förlustbringande. Tobaksmonopolets förslag skulle icke medföra någon förändring av utförsäljningspriserna. Icke heller skulle de sammanlagda skatteintäkterna minska. Eftersom skattebelastningen på cigarrer, røktobak och snus på grund av en nyligen genomförd rabattsänkning kan göras något större än som är nödvändigt för att kompensera sänkningen för de övriga varugrupperna, torde

man tvärtom kunna räkna med en ökning av skatteintäkten för nästa budgetår, som tobaksmonopolet uppskattar till cirka 2,5 miljoner kronor. Denna ökning kan i fortsättningen väntas bli större genom att cigarettkonsumtionen är i stigande. Jag har med hänsyn härtill ingen erinran mot tobaksmonopolets förslag och förordar sålunda att detsamma genomföres.

För de importerade tobaksvarornas del är innebörden av tobaksmonopolets förslag den att man bör minska det alltför stora skydd, som den inhemska tillverkningen kommit att åtnjuta, för att på så sätt främja en i och för sig önskvärd konkurrens utifrån. Detta gäller dock icke rök- och tuggtobak i de lägre prislägena, för vilka kategorier enligt tobaksmonopolets förmenande i stället en effektivisering av skyddet är påkallad. Jag ansluter mig till de synpunkter som från tobaksmonopolets sida anförts i denna fråga. De föreslagna skattesatserna äro så avvägda att någon minskning av de beräknade skatteintäkterna för nästa budgetår icke synes vara att befara. Jag biträder därför monopolets förslag också på denna punkt.

De nya skattesatserna torde böra tillämpas från och med budgetårsskiftet.

I enlighet med det anförda har inom finansdepartementet upprättats förslag till *lag om ändrad lydelse av 16 § lagen den 11 juni 1943 (nr 346) angående statsmonopol å tillverkning och import av tobaksvaror.*

Föredragande departementschefen hemställer, att nämnda lagförslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Hans Wenker.